

Schets onderwijsprogramma en lessentabel

Route 3, 12-16 jaar havo/vwo

De leerlingen in *route 3 (12–16) uitstroomprofiel havo/vwo* kunnen instromen in verschillende fasen van het reguliere onderwijs: in de onderbouw (van de havo of het vwo) of in de bovenbouw (havo 4 of vwo 4). Een en ander is afhankelijk van leeftijd, aantal jaren genoten voortgezet onderwijs in land van herkomst en mogelijkheden en afspraken die er zijn gemaakt met het reguliere onderwijs in de stad of regio.

De leerlingen in deze route hebben in het land van herkomst de basisschool afgerond en ook al een vorm van voortgezet onderwijs gehad. Ze hebben al (enige) kennis van het Engels, zijn intrinsiek gemotiveerd en kunnen meestal zelfstandig werken. Het uitgangspunt voor deze leerlingen is een diploma in het reguliere onderwijs, daarbij is het van belang een route uit te stippelen die hen brengt op een passende plaats in het reguliere onderwijs, met eventueel nog extra aandacht voor NT2.

Dat betekent de leerlingen eerst in hoog tempo een basis NT2 aangeboden krijgen en daarna snel doorstromen naar een tweede fase. Afhankelijk van het uitstroomprofiel wordt in deze tweede fase een passende vakinhoud (vakkenpakket) samengesteld aansluitend bij de klas waar de leerling gaat instromen. Een leerling die instroomt in de brugklas zal immers een ander vakkenpakket moeten krijgen aangeboden, als een leerling die gaat instromen in 4 havo.

Het onderwijsprogramma in deze route bestaat uit twee fasen en heeft de volgende kenmerken:

1. In de eerste fase staat het leren van het Nederlands (als tweede taal) centraal en dat betekent dat er een aanzienlijk aantal uren NT2 op het rooster staat. Daarnaast wordt in ieder geval aandacht besteed aan maatschappelijke redzaamheid als jongere in Nederland. Bij alle vakken speelt het leren van het Nederlands in deze fase een belangrijke rol. De periode van deze eerste fase is over het algemeen korter dan de eerste fase bij de route voor de vmbo-kgt.

Kenmerken van fase 1 - basis

- Veel NT2, met aandacht voor zelfstandig werken aan het leren van het Nederlands
- Aandacht voor wiskunde (en rekenen)
- Aandacht voor Engels
- Leven in Nederland (mens & maatschappij / burgerschap)
- Creatieve vakken, bijv. tekenen, handvaardigheid of drama.
- Sport
- Mentorles

2. In de tweede fase wordt de leerling voorbereid op instroom in onderbouw of bovenbouw van havo of vwo. Dat betekent dat er, naast voortzetting van NT2, ook ruim aandacht moet zijn voor oriëntatie op verschillende vakken in de onderbouw van de havo/vwo en aangepast aan de instroom in de instroom in de bovenbouw (keuze voor een profiel). Het onderwijsprogramma in fase 2 kan verschillende invullingen hebben die aansluiten bij het leerjaar van de reguliere klas waar de leerling gaat instromen.

Kenmerken fase 2 – schakel

- Vervolg aandacht NT2, met aandacht voor lees- en schrijfvaardigheid en grammatica
- Aandacht voor avo-vakken (bij instroom onderbouw), zoals biologie, aardrijkskunde en geschiedenis
- Aandacht voor MVT: Engels. Geen andere MVT, zoals Frans of Duits, tenzij een leerling een achtergrond heeft in die taal
- Aandacht voor profielkeuze (LOB) (bij instroom bovenbouw)
- Aandacht voor Vrij lezen, bij voorkeur op het lesrooster
- Deelschakeling, zodat leerling kunnen kennismaken met vakken in het reguliere onderwijs

Onderwijsprogramma fase 1 (basis)

VAKKEN fase 1 – basis	Toelichting
Nederlands als tweede taal (basismethode)	<p>Keuze voor een basismethode Nederlands als tweede taal (NT2) die aansluit bij het niveau en de leeftijd van de doelgroep, d.w.z. voor leerlingen vanaf 16 jaar met schoolse ervaring (hoogopgeleide NT2-leerders) en mogelijkheden biedt om zelfstandig te werken met het lesmateriaal.</p> <p>In de basismethode NT2 komen alle domeinen van taalvaardigheden aan bod: luisteren, lezen, gesprekken voeren, spreken en schrijven. In een basismethode wordt meestal ook aandacht besteed aan de systematische opbouw van woordenschat, grammatica (impliciet of expliciet) en uitspraak. Daarnaast kan er, naast een basismethode, ook expliciet aandacht worden gegeven aan de afzonderlijke taalvaardigheden.</p>
➤ Luisteren	<ul style="list-style-type: none"> • Met TPR (Total Physical Response) werken aan luistervaardigheid en een basiswoordenschat aanleren (beginfase). • Aandacht besteden aan verstavaardigheid (bijv. auditieve discriminatie & prosodie: de melodie van de taal).
➤ Lezen	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan uitbreiding van de woordenschat: nieuw taalaanbod voor de leerling. • Aandacht besteden aan het vloeiend leren lezen: veel korte teksten die aansluiten bij het taalniveau van de leerling en over onderwerpen waar de leerling mee te maken krijgt, bijv. relaties, wonen, studeren en werken. • Aandacht besteden aan de ontwikkeling van de strategische leesvaardigheid.
➤ Gesprekken voeren / spreken	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan het vloeiend leren gebruiken van alledaagse uitdrukkingen en routines, zoals begroeten, afscheid nemen, feliciteren etc. aan de hand van dialogen. • Aandacht besteden aan verstaanbaarheid, tempo en vloeiend spreken. • Aandacht besteden aan functionele spreektaken in de dagelijkse en schoolse omgeving.
➤ Schrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan instrumentele schrijfoefeningen die gericht zijn op het stimuleren van de tweedetaalverwerving. • Aandacht besteden aan functionele schrijftaken in de dagelijkse en schoolse omgeving.

VAKKEN fase 1 – basis	Toelichting
Rekenen	Werken aan rekenvaardigheid 1F (domeinen: Getallen, Verhoudingen, Meten en Meetkunde, Verbanden).
Wiskunde	Aansluiten bij de individuele leerling (maatwerk: leerling volgt individueel programma) of indien alle leerlingen beginnend zijn, starten met het lesboek dat in het reguliere onderwijs wordt gebruikt.
Engels	Aandacht besteden aan de ontwikkeling van de Engelse taalvaardigheid. De meeste leerlingen in deze route zullen al enige ervaring met het Engels hebben.
Leven in Nederland	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan oriëntatie op Nederlandse samenleving en zelfredzaamheid in Nederland. • Aandacht besteden aan Kennis van de wereld, aan de hand van een selectie van passende thema's uit aardrijkskunde en geschiedenis, bijv.
Creatieve vorming / CKV	Keuze voor één of meer van de volgende vakken: beeldende vorming, handvaardigheid, drama, tekenen of muziek. Hiermee werken de leerlingen op een andere manier aan de ontwikkeling van hun talenten.
Cluster natuur, verzorging en techniek	In dit cluster wordt aandacht besteed aan een aantal verschillende vakken: natuur, verzorging en techniek op A1 niveau. Hierbij wordt gebruik gemaakt van 'aangepast' NT2-materiaal.
Bewegen en sport	Aandacht besteden aan verschillende activiteiten die de leerlingen 'in beweging' brengen, waarbij ook de ontwikkeling van de Nederlandse taalvaardigheid een rol kan spelen.
Mentorles	De mentorles draagt er zorg voor dat de leerling zich thuis gaat voelen op school. Alle voorkomende zaken in relatie tot school en andere omstandigheden die een rol spelen bij het creëren van een prettige en veilige leeromgeving kunnen aan bod komen.
ICT	(eventueel) Aandacht besteden aan typevaardigheid en computervaardigheden, zoals werken met Word en PowerPoint, in relatie met andere vakken, zoals iets over jezelf schrijven of vertellen.

Onderwijsprogramma fase 2 (schakel)

VAKKEN fase 2 – schakel	Toelichting
Nederlands als tweede taal (basismethode)	<p>Keuze voor een basismethode Nederlands als tweede taal (NT2) die aansluit bij de doelgroep (12 – 16 jaar) en het opleidingsniveau van de leerlingen (hoogopgeleide NT2-leerders).</p> <p>In fase 2 wordt eerst nog gewerkt met een NT2-methode omdat deze specifiek aandacht besteed aan het taalverwervingsproces van de leerling. Het streefniveau NT2 hangt samen met het leerjaar waar de leerling gaat instromen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen die instromen in de onderbouw havo/vwo = B1 • Leerlingen die instromen in de bovenbouw havo/vwo = op weg naar B2 <p>Hiermee moet rekening worden gehouden bij de keuze voor het NT2-lesmateriaal.</p> <p>Daarnaast kan in het 2e deel van deze fase ook gebruik gemaakt worden van de reguliere methode Nederlands, om de leerling te laten kennismaken met het lesmateriaal in het reguliere onderwijs. Hierbij wordt, indien mogelijk, zo veel mogelijk gebruik gemaakt van het lesmateriaal dat wordt ingezet op de school van doorstroom.</p>
➤ Luisteren	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan authentieke luisterteksten, bijv. het journaal, klokhuis of schooltv. • Aandacht besteden aan luistervaardigheid gekoppeld aan onderwijssituaties die veel voorkomen op de havo of het vwo, bijv. luisteren naar uitleg van de docent en aantekeningen maken.
➤ Lezen	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan de verdere ontwikkeling van de strategische leesvaardigheid. • Aandacht besteden aan authentieke leesteksten, zoals de krant, informatie over school, teksten van zaakvakken, bijv. van geschiedenis, aardrijkskunde, biologie etc. en verschillende informatiebronnen over de profielen op de havo en het vwo (Natuur & Gezondheid (NG), Natuur & Techniek (NT), Cultuur & Maatschappij (CM) en Economie & Maatschappij (EM))
➤ Vrij lezen	<p>Minimaal drie keer per week (minimaal) 15 minuten Vrij lezen, waarbij leerlingen zelf een keuze kunnen maken welk boekje of tijdschrift ze willen lezen. Vrij lezen stimuleert de taalontwikkeling van de leerlingen. Het is van belang dat het taalniveau van het boekje niet te veel afwijkt van het taalniveau van de leerling.</p>
➤ Gesprekken voeren	<p>Aandacht voor specifieke gesprekstaken die aan de orde komen op de havo/vwo bijv. een gesprek met de mentor over voortgang, gesprek met decaan (zie ook streefdoelen NT2).</p>
➤ Schrijven	<p>Aandacht voor functionele schrijftaken die aan de orde komen op de havo en het vwo, bijv. een verslag maken van een excursie, buitenschoolse opdracht, onderzoekje, practicum of een recensie schrijven.</p>

VAKKEN fase 2 – schakel	Toelichting
Rekenen	Op weg naar 2F of 2F bereiken, afhankelijk van leerjaar waar de leerling instroomt.
Wiskunde	Gebruik van een reguliere lesmethode passend bij wiskundeniveau van de leerling.
Engels	Aandacht voor de ontwikkeling van de Engelse taalvaardigheid aan de hand van een reguliere lesmethode. De leerlingen werken toe naar een taalniveau (ERK), dat aansluit bij het leerjaar waar de leerling instroomt, bijv. een leerling die instroomt in de brugklas van havo/vwo heeft voldoende aan A1 (voor alle vaardigheden). Voor een leerling die instroomt in 4 vwo is (minimaal) B1 aan te bevelen.
Cluster: Aardrijkskunde, geschiedenis en maatschappijleer	Hierin wordt een combinatie van aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer en eventueel economie aangeboden. De onderwerpen die geselecteerd worden zijn gebaseerd op de kerndoelen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs en sluiten aan bij de belevingswereld van de leerlingen, bijv. de relatie tussen Nederland en het water, de geschiedenis van de buurt waar de leerling woont, de overeenkomsten en verschillen tussen wonen in de stad en op het platteland, de herkomst van verschillende feesten, budgetteren: inkomsten en uitgaven, enzovoort. Bij het aanbod in de les wordt zowel aandacht besteed aan de inhoud van het vak als het leren van Nederlands.
Biologie (Natuur en gezondheid)	Er wordt een selectie van belangrijke onderwerpen gemaakt, die van belang zijn voor doorstroom naar het reguliere onderwijs. Aan de hand van deze selectie worden keuzes gemaakt voor de inzet van lesmateriaal, waarbij ook gebruik gemaakt kan worden van aangepast regulier lesmateriaal. Bij het aanbod in de les wordt zowel aandacht besteed aan de inhoud van het vak als aan het leren van Nederlands.
NASK	Er wordt een selectie van belangrijke onderwerpen gemaakt, die van belang zijn voor doorstroom naar het reguliere onderwijs. Aan de hand van deze selectie worden keuzes gemaakt voor de inzet van lesmateriaal, waarbij ook gebruik gemaakt kan worden van aangepast regulier lesmateriaal. Bij het aanbod in de les wordt zowel aandacht besteed aan de inhoud van het vak als aan het leren van Nederlands. (voor leerlingen die een technische richting kiezen)
Creatieve vorming	Keuze uit één van de vakken: beeldende vorming, handvaardigheid, drama, tekenen of muziek.
Loopbaan Oriëntatie Begeleiding (LOB)	Voor alle leerlingen is zicht op eigen kwaliteiten en mogelijkheden, het onderwijssysteem in Nederland en mogelijke vervolgopleidingen van belang. Daarnaast is ook kennis van de inhoud van de profielen in de havo en het vwo noodzakelijk, bijv.

VAKKEN fase 2 – schakel	Toelichting
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Welke kenmerken hebben de verschillende profielen? 2. Wat kun je er 'later' mee doen? 3. Welke vakken horen erbij? <p>Bij LOB werken de leerlingen aan de hand van een eigen dossier aan bovenstaande onderwerpen.</p>
Bewegen en sport	Zie fase 1.
Mentorles	In de mentorles wordt in ieder geval aandacht besteed aan sociale vaardigheden, denk bijv. aan je zelf presenteren, de ontwikkeling van studievaardigheden, bijv. plannen en organiseren en het zelfstandig leren leren.
ICT	Het vak ICT wordt niet apart aangeboden, maar is geïntegreerd in de andere vakken.

Route 3 | 12-16 Havo/vwo

Hieronder vindt u een voorbeeld van een lessentabel behorend bij het uitstroomprofiel havo/vwo. De vakken die zijn opgenomen in fase 1 en 2 corresponderen met de vakken uit de schets van het onderwijsprogramma van de betreffende leerlijn. De genoemde uren zijn een indicatie. Indien gewenst kan hiervan afgeweken worden en kunnen andere keuzes worden gemaakt.

Vakken fase 1 - basis	Uur p/w	Vakken fase 2 - schakel	Uur p/w
Nederlands als tweede taal	13-15	Nederlands als tweede taal	8-10
Rekenen / wiskunde	5	Rekenen / wiskunde	5
Engels ¹	2	Engels	3
Leven in Nederland	2	Cluster aardrijkskunde, geschiedenis en maatschappijleer	2-4
Creatieve vorming / CKV	2	Biologie (natuur en gezondheid)	2-4
Cluster natuur, verzorging en techniek	2	NASK (eventueel voor leerlingen die een technische richting kiezen)	0-2
Bewegen en sport	2	Creatieve vorming	2
Mentorles / coachgroep	2	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) ²	4
ICT	2	Bewegen en sport	2
		Mentorles / coachgroep	1
Totaal	32-34	Totaal	32-34

¹ De meeste leerlingen zullen al enige kennis van het Engels hebben. Is dat niet het geval, wordt aangeraden om pas halverwege fase 1 met Engels te starten.

² Wanneer de leerlingen gaan instromen in de onderbouw, is LOB hier in mindere mate relevant. De genoemde uren kunnen zodoende worden verdeeld over de het cluster aardrijkskunde, geschiedenis & maatschappijleer, biologie en NASK.